

1. THD EĞİTİM ÇALIŞTAYI

GRUP 5: MEZUNİYET SONRASI EĞİTİM- YAN DAL UZMANLIK EĞİTİMİNDE HEMATOLOJİ; PEDIATRİ UZMANLIK ALANI

Katılımcılar:

Hale Ören (Başkan), Şebnem Yılmaz Bengoa (Sekreter), Özcan Bor, Zeynep Karakaş, Ülker Koçak, Mehmet Ertem, Nazan Sarper, Deniz Karapınar, Visal Okur, İbrahim Eker

Gündem Konusu 1. ÇOCUK HEMATOLOJİSİ VE ONKOLOJİSİ YANDAL UZMANLIK EĞİTİMLERİNİN BİRLEŞMESİ

Daha önce üçer yıllık ayrı yan dal eğitiminin verildiği Çocuk Hematoloji ve Çocuk Onkoloji Bilim Dallarının birleştirilmesinden sonra aynı süre içerisinde her iki bilim dalının da eğitiminin verilmesinin istenmesi ile bu alanlardaki yan dal eğitimi yetersiz hale gelmiştir. İki farklı bilim alanının birleştirilmesinden sonra bu alanlarda doğal olarak yeterli eğitim alamadan mezun olan yan dal uzmanları mecburi hizmet için gittikleri veya daha sonra yan dal uzmanı olarak çalıştıkları kurumlarda hem hematoloji hem de onkoloji hastalarının izlem ve tedavisinden sorumlu olmaktadır. Bu durum hem yan dal eğitimi alan uzmanlar için sıkıntı yaratmakta hem de hastalar zarar görebilmektedir. Bazı çocuk sağlığı ve hastalıkları uzmanlarının hematoloji veya onkoloji bilim dalından herhangi birisine ilgi duymalarına karşın her iki bilim dalının birleştirilmiş olması nedeniyle hem yeterli eğitim alamayacaklarını düşündükleri hem de sonrasında yeterli eğitimleri olmadan alacakları çok ciddi tıbbi sorumluluklar ön gördükleri için bu yan dal alanını seçmemektedirler. Yan dal eğitim sürenin diğer yan dal eğitimlerinden farklı olarak 4 yıla çıkarılması halinde bu yan dal alanının hiç tercih edilmeyeceği kolaylıkla ön görülebilir. Çocuk Hematoloji ve Onkoloji Bilim dallarının birleştirilmesinin yarattığı bu tür sorunların yanı sıra özellikle eğitim açısından yarattığı olumsuzluklar ayrıca şu şekilde özetlenebilir:

1. Çocuk Hematolojisi Bilim Dalı çalışma alanına giren hastalık grupları diğer birçok bilim dalları ile kıyaslandığında hastalık ve hasta sayısı yönünden çok daha yoğundur. Bu nedenle gelişmiş ülkelerde Çocuk Hematoloji bilim dalı, daha ileri akademik çalışmaların yapılabilmesi ve hastalara daha çağdaş hizmet verilebilmesi için kendi içinde birçok alt kısımlara ayrılmaktadır. Çocuk Onkolojisi bilim dalının alanı ise asıl olarak çocuk hematoloji bilim dalı ile hiç bir ilişkisi olmayan çocukluk çağı solid organ kanserleridir ve bu da kendi

başına çok hızla gelişim gösteren ayrı bir bilim alanıdır. Özet olarak, Çocuk Onkoloji bilim dalının ilgi alanı Çocuk Hematoloji bilim dalının ilgi alanından farklıdır ve dolayısıyla yan dalın eğitim müfredatı da tümüyle farklıdır. Bu nedenle ülkemizde Çocuk Hematoloji ve Çocuk Onkoloji ayrı ayrı üçer yıllık yan dal eğitimi olarak verilmekte iken 2010 yılında yapılan değişiklikle her iki bilim dalının ortak eğitimi toplam 3 yıl olmuştur. Bu süre içerisinde iki farklı bilim dalının eğitiminin yeterli olarak verilebilmesi mümkün olamamaktadır.

2. Ayrıca ülkemizin bu alanda kendisine özgü bazı ayrıcalıkları bulunmaktadır. Türkiye’de akraba evlilik oranı yüksek olması nedeniyle kalıtsal kan hastalıkları (Talasemi gibi) önemli bir sağlık sorunudur. Bu nedenle Çocuk Hematoloji bilim dalının ülkemiz özelinde alt branşlarda özelleşmesi gerekir iken farklı bir bilim dalı ile birleşmiş olması ülkemize özgü hastalık grupları için yeterli eğitim verilmesini engellemekte ve dolayısı ile bu hasta gruplarının alacağı hizmet kalitesi olumsuz etkilenmektedir.

3. Ülkemizde çok uzun yıllardır Çocuk Hematoloji ve Çocuk Onkoloji bilim dalları ayrı faaliyet göstermekte ve yan dal eğitimleri tamamen birbirinden farklı olarak verilmektedir. Yasa gereği Çocuk Hematoloji ve Çocuk Onkoloji bilim dallarının birleştirilmiş olması eğitim merkezlerinde yıllardır ayrı çalışan bu bilim dallarının fonksiyon açısından birleşmesi ile sonuçlanmamıştır. Bu durum da ayrıca ülkemiz özelinde pratik uygulamada bu yan dal eğitiminde yetersizliklere yol açmaktadır.

4. Çocuk Hematoloji ve Onkoloji bilim dallarının birleştirilmesinden sonra bu bilim dalına eğitim için başvuran uzman sayısı azalmış ve bazı kadrolar boş kalmıştır. Kanımızca bunun en büyük nedeni öncelikle birleşmeden sonra aynı süre içerisinde iki farklı bilim dalının eğitimi bir arada verilmeye çalışıldığı için yan dal eğitiminin hem çok zorlaşmış hem de bu süre içerisinde iki farklı bilim dalının eğitiminin yeterli olarak verilemiyor olmasıdır. Ayrıca yan dal eğitimi sonrası yeterli eğitim almadan çok yüksek riskli ve birbirinden çok farklı hasta gruplarına hizmet verme zorunda olunması da tercihleri etkileyen diğer bir nedendir. Ülkemizin çok gereksinimi olan bu iki bilim dalında yeterli sayıda ve yeterli kalitede yan dal uzmanı yetiştirilemiyor olması gerçekten ciddi bir sorundur.

Hedef: Çocuk hematoloji ve onkolojisi bilim dalının tekrar iki ayrı bilim dalı olması konusunda çalışmalar yapmak.

Başarı Ölçütü: Olumsuzlukların ortaya konması ve pediatrik hematolojinin yeniden ayrı bilim dalı olmasının sağlanması

Eylemler:

1. Yan dal uzmanlarından mezuniyet sonrası deneyimleri ile ilgili geri bildirim alınması veya anket yapılması	Mart 2017	Risk/ler: Katılımın az olması.	Risk Önlemleri: - Tüm yan dal uzmanlarının e-posta adreslerini elde etmek - Hatırlatıcı e-postalar göndermek - Anket/geribildirim online ve kolay uygulanabilir olması.
2. Geri bildirim veya anketin değerlendirilmesi	Nisan 2017	Katılımın yetersizliği	Anketlerin çok kişiye ulaştırılması
3. Yıllara göre yan dal uzmanı olan hekimlerin sayısının öğrenilmesi	Mayıs 2017	Güvenli veriye ulaşamamak	Verilerin yetkin kaynaktan alınması

Öneriler: İlgili kurum ve kuruluşlara başvuru yapılması ve sonuçların değerlendirilmesi

Gündem Konusu 2. TIPTA UZMANLIK KURULU MÜFREDAT OLUŞTURMA VE STANDART BELİRLEME SİSTEMİ (TUKMOS) ÇOCUK HEMATOLOJİSİ VE ONKOLOJİSİ Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı 2015

- Mevcut durumda pediatrik hematoloji-onkoloji bilim dalında rotasyonlar zorunlu değil ve net zamanları belirtilmemiş. Mevcut TUKMOS 2015'teki rotasyon süreleri kök hücre naklinde 6 hafta, laboratuvarında (doku tiplendirme, akım sitometri ve hemostaz) 2 hafta, kan bankası/aferezde 1 hafta, patolojide 1 hafta, radyasyon onkolojisinde 1 hafta, sitogenetik laboratuvarında 1 hafta olarak belirlenmişti. Ayrıca rotasyonlarda ne yapılacak, beklenti nedir belirtilmemiş.
- Klinik Yetkinlikte ana hatlar var, detaylı ve yeterli bir eğitim programı değil (örnek Avrupa Hematoloji Derneği Eğitim Programı).
- Girişimsel Yetkinlikte:
  - o Hemoglobin elektroforezi değerlendirmesi
  - o Ozmotik fragilite, otohemoliz, Sickling testi gibi testlerin değerlendirilmesi
  - o Kanama diyatezi ile ilgili testlerin (KZ, PT, APTT, TT, FDP, D-dimer, trombosit fonksiyon testleri, vWF, APA, LA, vb) değerlendirilmesi

- o Genetik ve moleküler testlerin hematoloji ve onkolojide (lösemi, bazı solid tümörler, miyeloproliferatif hastalıklar, kemik iliği yetersizlikleri, tromboz paneli, vb) değerlendirilmesi hiç yer almamış. Oysaki tüm bu laboratuvar testleri çok sık gerekecek ve iyi değerlendirilmesi gereken testlerdir.
- Bu haliyle klinisyen yetiştiriyoruz, yan dal uzmanlık tezi yapılmadığı için araştırmalar azaldı. Tez bitirme süresinin uzamasına neden oluyor diye kaldırıldı, ancak şimdi de sınavdan başarısızlık nedeniyle kaldı denilerek süre uzatılıyor.

Hedef: TUKMOS ÇOCUK HEMATOLOJİSİ VE ONKOLOJİSİ Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı güncellenmesi; tezin yeniden zorunlu hale getirilmesi

Başarı Ölçütü: Rotasyonların güncellenmesi, zorunlu hale getirilmesi, klinik ve girişimsel yetkinliklerin yeniden tanımlanması, tezin zorunlu hale getirilmesi

Eylemler:

1. Rotasyonların zorunlu hale getirilmesi, net yapıma zamanlarının belirtilmesi.	2017	Risk/ler: Mevcut müfredat	Risk Önlemleri: TUKMOS'u bilgilendirmek
2. Rotasyon sürelerinin aşağıdaki gibi yeniden düzenlenmesi: Kök hücre nakli: 6 hafta Doku tiplendirme: 1 hafta Hemostaz lab: 1 hafta Akım sitometrisi: 1 hafta Kan bankası: 1 hafta Aferez: 1 hafta Patoloji: 1 hafta Radyasyon onkolojisi: 1 hafta Sitogenetik lab.: 1 hafta Toplam 14 hafta	2017	Onkoloji bilim dalı ile hemfikir olunamayabilir.	TPOG ile ortak toplantı yapılması
3. Laboratuvar rotasyonunun ilk yılda, kök hücre nakli rotasyonunun 1. yıldan sonra yapılması şeklinde düzenleme yapılması	2017	»	»
4. Her bir rotasyondan beklenenleri başlıklar şeklinde belirlemek	2017	Mevcut çekirdek müfredat	TUKMOS'a bilgi verilmesi
5. Klinik ve girişimsel uygulamaların	2017	Mevcut	TUKMOS'a bilgi

değerlendirilmesinin detaylı olarak incelenmesi ve önerilerin alınması		çekirdek müfredat	verilmesi
6. Yan dal uzmanlık tezinin yeniden zorunlu olması	2017	TUK, mevcut durum	Dernekçe nedenler TUK'a iletilebilir.
7. Şu anda öneri halinde olan eğitici standartlarını yasal hale getirmek. - En az 2 eğitici (en az doçent düzeyinde öğretim üyesi veya eğitim sorumlusu)	2017	Mevcut çekirdek müfredat	TUKMOS'a bilgi verilmesi

Öneriler:

- Rotasyonlar için belirtilen süreler minimum süreler, isteyen merkezler daha uzun süre de gönderebilir.
- Erişkin hematoloji, erişkin onkoloji ve nükleer tip rotasyonları da birer hafta eklenebilir.

Gündem Konusu 3. ÇOCUK HEMATOLOJİ MÜFREDATININ STANDART HALE GETİRİLMESİ

Hedef: Müfredatın standart hale getirilmesi

- o Benign ve malign hastalıklar, transfüzyon, kan bankacılığı, etik, yayın yapma, psikososyal konular
- o İletişim becerileri (kötü haber verme dahil)
- o Kemoterapi ve yeni ajanların farmakolojisi, dozları, yan etkileri, ilaç etkileşimleri
- o Ağrı kontrolü
- o Destek bakım
- o Endikasyon dışı ilaç onayı başvurusu yapma, yurtdışı ilaç raporu yazma, sağlık kurulu raporu verme gibi dokümantasyon yetilerini kazanma
- o Laboratuvar istemi yaparken formun doğru doldurulması yetisinin kazanma.

Başarı Ölçütü: Standart müfredatın tüm ilgili yandal uzmanlarına uygulanması

Eylemler:

1. Hematoloji eğitimi için (yan dal uzmanlık öğrencisinin dosyasında)	2017	Risk/ler: -Konuların	Risk Önlemleri: Konuların
---	------	-------------------------	------------------------------

kalmak üzere) EHA'nın 2011 erişkin hematoloji yan dal eğitim pasaportunun ve konu listesinin pediatriye uyarlanma açısından incelenmesi		erişkin/çocuk açısından farklılığı -Onkoloji başlıklarının eklenmesi	pediatrik hematoloji-onkolojiye uygun hale getirilmesi
2. Yan dal uzmanlık öğrencisinin ne öğrenmesi gerektiğini gösteren konu başlıklarının: - Dosyasına konması - Webe konması	2017	Uygulama her merkezde aynı olmayabilir.	TPHD aracılığı ile uzmanlara, BD başkanlıklarına duyurulması

Gündem Konusu 4. ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

- Mevcut durumda yan dal uzmanlık öğrencisinin klinik ve uygulamalarına göre kanaate göre ve uzmanlık sınavı ile değerlendirme yapılıyor.
- Yeterlilik sınavı zorunlu değil.

Hedef: Pediatrik hematoloji onkoloji yandal uzmanlık eğitiminde ölçme ve değerlendirmenin standart hale getirilmesi

Başarı Ölçütü: Tüm merkezlerdeki uzmanların benzer eğitim ve yetkinlikte olmasının sağlanması

Eylemler:

1. Ortak bir pediatrik hematoloji-onkoloji yandal uzmanlık karnesinin hazırlanması	2017	Risk/ler: Merkezlerdeki farklılıklar	Risk Önlemleri: TPHD aracılığı ile duyurulması, bilgi verilmesi
2. Müfredatın standart hale getirilmesi	2017	»	»
3. Yeterlilik sınavının uygulanması	2017	Zorunlu olmaması	Uzmanlığın değerlendirilmesinde zorunlu hale getirilmesi

Öneriler:

- Karnenin düzenli işlenmesi, tespiti ve tescili (Danışman öğretim üyesinin 6/12 ayda bir karneyle durum değerlendirmesi yapması).

- Uzmanlık sınavı öncesi karnenin kontrol edilmesi.
- Uzmanlık sınavına girmeden derneğin yeterlik sınavına girmesi önerilebilir.
- Yan dal uzmanlık öğrencisi yan dal eğitimini ve eğiticilerin kalitesini değerlendirmesi için geri bildirimlerin alınması.

Gündem Konusu 5. ÇOCUK HEMATOLOJİSİ VE ONKOLOJİSİ YANDAL UZMANLIK KARNESİ

- Mevcut durumda standart, tüm uygulamaların eklenmiş olduğu bir yan dal uzmanlık karnesi bulunmamaktadır.

Hedef: TUKMOS ÇOCUK HEMATOLOJİSİ VE ONKOLOJİSİ çekirdek müfredatına uygun, standart bir yan dal uzmanlık karnesinin hazırlanması.

Başarı Ölçütü: Karnenin standart uygulanabilir olması

Eylemler:

1. TUKMOS çekirdek müfredatına uygun, standart bir yan dal uzmanlık karnesinin hazırlanması.	2017	Risk/ler: -Merkezlerdeki fiziksel kapasite/uygulama farklılıkları -TPOG görüşünde farklılıklar	Risk Önlemleri: -TPHD aracılığı ile standart karne uygulamasının duyurulması ve yaygınlaştırılması -TPOG görüşünün alınması
--	------	--	---

Gündem Konusu 6. THD VE TPHD’NİN EĞİTİME KATKISI

- Mevcut durumda THD ve TPHD okullar, kurslar, seminerler, kongreler, online eğitimler ile eğitime katkıda bulunuyor.

Hedef: Hematoloji eğitimine olumlu katkıda bulunmak

Başarı Ölçütü: Yandal uzmanlarının güncel, benzer nitelikte bilgi, yetki ve becerilerle donatılması

Eylemler:

1. TUKMOS'a uygun, standart bir yan dal uzmanlık karnesinin hazırlanması.	2017	Risk/ler: Merkezler deki farklılıklar	Risk Önlemleri: THD, TPHD aracılığı ile duyurulması, bilgi verilmesi
2. Yeterlik sınavı hazırlanması	2017	Zorunlu olmaması	Uzmanlığın değerlendirilmesinde zorunlu hale getirilmesi
3. Standart onam formlarının hazırlanması	2017	Hazırlama ve erişme zorlukları	Hukuki görüş de alınarak onam formlarının derneklerce hazırlanması ve dernek web sayfalarına konması
4. YDUÖ eğitimde nereden faydalanabilir, bunların açık olarak dernek sayfalarında yer alması ve link verilmesi. (Örnek: EHA learning center, TIF web adresi, WFH/hemofili, "how i treat..." listesi, THD/TPHD dergi ve kitapları, rehberler, EBMT ve ASH gibi derneklerin eğitim slaytları)	2017	Telif hakkı problemi	-Web adresinde ilgili linkler verilebilir. -Derneklerin eğitim materyalleri web adresine konabilir.
5. YDUÖ'lerinin projelere, alt çalışma gruplarına katılımlarını sağlamak		YDUÖ ve danışman öğretim üyesinin istekliliği	Projelerin duyurulması, çalışmalara katılımın artırılması, burs verilmesi

Öneriler:

- Ana kongrelerin highlightları yapılması.
- Yan dal uzmanlarının eğitimlere daha aktif katılımının desteklenmesi.
- TPHD tarafından ayda 1 bir hematoloji kliniğinde istekli öğretim üyesi ile uygulama eğitimi yapılması (ör. mikroskopta morfoloji).
- Kongre/sempozyum sırasında uygulama, uzmana danışalim sayısının artırılması, klinik tanı/televi yetilerini geliştirici uygulamalı çalıştaylar yapılması.

- Yan dal uzmanlarının bilimsel toplantılarda sürece daha çok katılması, örneğin olgu sunması (poster ve sözel bildiri dışında).
- Akademik anlamda gelişmelerine katkıda bulunmak için yurtiçi ve yurtdışı projelere ve toplantılara katılımlarının burslar ile desteklenmesi ve bu desteklerin çıktılarının takip edilmesi.
- Projelere katkı yapılması.
- Rotasyonlara yardımcı olunması: Kendi merkezinde yeterli eğitim verebilecek nitelikte rotasyon yapabileceği birimlerin olmaması durumunda gidilebilecek referans merkezlerin listelenmesi ve ihtiyacı olanlara bütçe sağlanması.
- Yeni tanı ve tedavilerin yakından takibi ve bilgilerin güncellenmesi için dernek websitesinden ulaşılabilecek ve gerektiğinde belirli aralıklarla yenilenen sürekli eğitim modüllerin hazırlanması.
- Websitesinde sorunlu hastaların danışıldığı ve o konudaki yetkin bir uzman tarafından gecikmeden yanıtladığı bir uzmanına sor köşesi eklenmesi ya da blog açılıp sorunlu hasta örneklerinin tartışılması.
- Kitap ve süreli yayınların dernek web sayfalarında bulunması.
- Mezuniyet sonrası eğitimin devamının sağlanması.
- Yan dal uzmanının e-posta adresinin hemen listeye eklenmesi.
- Burs verilmesi.
- Eğitimde akreditasyon alt komitesi ile işbirliği yapılması.

Gündem Konusu 7: ULUSAL STANDARDİZASYON

Hedef: Pediatrik hematoloji-onkoloji eğitiminin her merkezde benzer verilmesinin sağlanması

Başarı Ölçütü: Uzmanlık bilgi, yetki ve becerilerinin en üst düzeyde kazandırılması

Eylemler:

1. Ölçme/değerlendirme standardizasyonu	2017	Risk/ler: Zorunlu olmaması	Risk Önlemleri: Uzmanlığın değerlendirilmesinde zorunlu hale getirilmesi
- Standart yeterlik sınavının dernekçe yapılması.			
- Yeterliklerin anketlerle değerlendirilmesi.			

2. Yandal uzmanlık öğrenci karnesinin doldurulması		Standart karne uygulamasının olmaması	Derneklerce standart karne hazırlanması ve merkezlere duyurulması, sürdürülebilirliğinin sağlanması
3. Rotasyonların yapılması		Zorunlu olmaması	Zorunlu olması, gerekiyorsa farklı merkezlerde yaptırılabilmesi, içeriklerinin belirlenmesi
4. Sürekli eğitim ve araştırmaların özendirilmesi		YDUÖ ve danışman öğretim üyesine bırakılması	Eğitime katılmanın özendirilmesi, tezin yeniden zorunlu hale getirilmesi, projelerde YDUÖ'lerinin yer almasının sağlanması

Öneriler:

- Eğitim kurumlarının işbirliği, rotasyon yerlerinin ve içeriklerinin belirlenmesi, protokol yapılması, derneklerin buna destek vermesi.
- Az sayıda hastası olan kliniklerin bu konuda yeterli olan merkezlerle anlaşması.
- Eğitimin kongre/sempozyumlarda tartışılması.
- Gerekli merkezlerde alt yapının desteklenmesi.
- Dernek sitelerinin standart eğitim açısından yukarıda belirtildiği şekilde yapılandırılması.